

Das Prinzip Deklusion Mehr ein Manifest als eine Einführung

Wissenschaft, Forschung und Lehre sind keine abgeschlossenen Systeme, keine neutralen Produktionsstätten von Wissen. Sie sind Teil der Gesellschaft – durchdrungen von ihren Bedingungen, Spannungen und Möglichkeiten. Wer Wissenschaft betreibt, steht nicht nur in einem methodischen, sondern immer auch in einem gesellschaftlichen und – so pathetisch es klingen mag – ethischen Verhältnis zur Welt. Erkenntnis geschieht nicht im Vakuum; sie ist stets auch eine Form der Verantwortung.

Seit einigen Jahren lässt sich in Wissenschaft und Gesellschaft eine parallele Dynamik beobachten, die unter unterschiedlichen Begriffen verläuft, aber einer ähnlichen Logik folgt. In der Wissenschaft ist der Begriff der Exzellenz zu einem allgegenwärtigen Maßstab geworden: exzellente Lehre, exzellente Publikationen, exzellente Projekte, exzellente Forschung. Was als Qualitätsversprechen begann, hat sich zu einer Rhetorik der Selbstoptimierung und Abgrenzung entwickelt. Zugleich erleben wir gesellschaftlich einen zunehmenden Prozess der Exklusion – sichtbar in sozialen, ökonomischen und politischen Strukturen, in denen Teilhabe immer mehr zur Ausnahme wird.

Die gefährlichste Richtung, die Wissenschaft einschlagen kann, ist die schleichende Übernahme dieser gesellschaftlichen Mechanismen der Exklusion im Namen wissenschaftlicher Exzellenz. Wenn der Anspruch auf Exzellenz zu einer Praxis der Ausgrenzung wird, verliert Forschung ihre eigentliche Grundlage: das offene, gemeinschaftliche Streben nach Erkenntnis.

Obwohl in den vergangenen Jahren vermehrt von inklusiven Praktiken die Rede ist, bewegen sich diese oft innerhalb derselben Logik, die sie eigentlich überwinden wollen. Inklusion erfolgt dann nicht als Auflösung der Grenze, sondern als deren Verwaltung: Wer einbezogen wird, muss zuvor als potenziell außenstehend markiert werden. So reproduziert die Inklusionspraxis selbst jene Mechanismen, die sie zu korrigieren vorgibt, und stabilisiert das binäre System von innen und außen. In diesem Rahmen kann Inklusion nur nach Maßstäben stattfinden, die von der Exklusion gesetzt werden – und bleibt damit strukturell an sie gebunden.

Acercamiento a un primer manual para agitar y propagar desde y para la performance feminista

Algunas de las ideas expresadas en el presente escrito fueron compartidas previamente en múltiples talleres, conferencias y en nuestro libro *Polifonías feministas* (COLECTIVO LASTESIS 2022), así como en escritos individuales derivados de la experiencia colectiva de Sibila Sotomayor Van Rysseghem (2022; 2023).

Responder a la pregunta por un manifiesto como colectivo nos enfrenta a la urgencia actual de reinventar constantemente estrategias feministas antifascistas a través de herramientas performáticas y escénicas. Nunca hemos creído desde la trinchera feminista en los manifiestos per se, pues siempre nos asaltan más preguntas que verdades. Convicciones tenemos muchas, pero miramos con sospecha la construcción occidental de lo que entendemos por 'verdad'; de una forma única de pensar y hacer. Sin embargo, desde nuestra vereda feminista y decolonial, sí creemos en posibles metodologías en constante construcción y cambio, que estructuran las formas de hacer, en un quehacer que involucra tanto creación artística como activismo feminista. Por ello, hemos aprovechado esta instancia para hacer el ejercicio de escribir un primer acercamiento hacia un manifiesto/anti-manifiesto/reflexión retrospectiva y/o manual para agitar y propagar desde y para la performance feminista; enfatizando en la idea de manual como una guía, como un punto de partida de inspiración o de tensión; para trazar una ruta juntas y junte pero en la que cada quien pueda ir adaptando, contrapropone o destruyendo lo que aquí planteamos, según la propia urgencia de cada lucha y territorio.

Before the Manifesto: Theatrical Prefigurative Actions

The historical question of what a manifesto — especially a theater manifesto — actually is seems to be closely tied to the historiographic question of what theater itself is. It may appear futile to pose this fundamental question. Yet from a historiographic perspective, this question holds considerable relevance, as it leads to an important insight: theatrical practice is far older and far more encompassing than the contemporary concept of theater (KOTTE 2013: 5ff.). From “funny comedies” (“lustige comedien”) with recipe sales at the marketplace in Avignon in 1598 (PLATTER 1968: 305-8), to the construction of a “Theatrum” for animal fights during the wedding celebrations of Margarita Theresa of Spain and Leopold I in Vienna in 1666 (MEYER/GEIGER 1677: 197), a performance of the Faust story with string puppets at the Frankfurt Fair in the 1750s (GOETHE 1986: 451), to the beheading of a deer during the St. Paul’s Day procession in London in 1557 (MACHYN 1848: 141), or the *Fête de la Fédération* in Paris in 1790, where, on the anniversary of the storming of the Bastille, the National Assembly joined a festive parade of the National Guard (ARCHIVES PARLEMENTAIRES 1884: 84-5): These examples show clearly that “none of the concepts of theater encompasses theater in its entirety” (KOTTE 2014: 361; trans. by D.K.).

Przed manifestem: teatralne prefiguracje

Historyczne pytanie o to, czym właściwie jest manifest – a w szczególności manifest teatralny – wydaje się ściśle powiązane z historiograficznym pytaniem o to, czym w ogóle jest teatr jako zjawisko. Stawianie tego fundamentalnego pytania może wydawać się jałowe. Jednak z perspektywy historiograficznej ma ono istotne znaczenie, ponieważ prowadzi do ważnego rozpoznania: praktyka teatralna jest znacznie starsza i znacznie bardziej rozległa niż sam współczesny koncept teatru (KOTTE 2013: 5 i n.). Od „zabawnych komedii” („lustige comoedien”) połączonych ze sprzedażą recept na targu w Awinionie w 1598 roku (PLATTER 1968: 305–8), poprzez budowę „Theatrum” przeznaczonego do walk zwierząt podczas uroczystości weselnych Małgorzaty Teresy Hiszpańskiej i Leopolda I w Wiedniu w 1666 roku (MEYER/GEIGER 1677: 197), przedstawienie *Fausta* z marionetkami na jarmarku we Frankfurcie w latach 50. XVIII wieku (GOETHE 1986: 451), ścięcie jelenia podczas procesji w dniu św. Pawła w Londynie w 1557 roku (MACHYN 1848: 141), aż po *Fête de la Fédération* w Paryżu w 1790 roku, kiedy to w rocznicę zdobycia Bastilii Zgromadzenie Narodowe dołączyło do uroczystej parady Gwardii Narodowej (ARCHIVES PARLEMENTAIRES 1884: 84-5): przykłady te pokazują jasno, że „żadna z definicji teatru nie obejmuje go w całej jego rozciągłości” (KOTTE 2014: 361; tłum. D.K.).